

V. I. Lenin

På rätt väg

Ett år av sönderfall, ett år av ideologisk och politisk upplösning, ett år utan väg för partiet ligger bakom oss. Partiets alla organisationer minskade i medlemsantal, några – de som hade minst proletärer i sina led – upplöstes. De genom revolutionen skapade halvlegala partiinstanserna drabbades av det ena sammanbrottet efter det andra. Det gick så långt, att några av upplösningen påverkade element inom partiet ifrågasatte om man skulle bibehålla det gamla socialdemokratiska partiet, om man skulle fortsätta dess verk, om man på nytt skulle gå under jorden och hur detta skulle ske. På denna fråga gav elementen längst till höger ett svar, som gick ut på legalisering till varje pris, t o m om man, öppet måste ta avstånd från partiets program, taktik och organisation (det var den s k likvidatoriska strömningen). Krisen var otvivelaktigt inte bara organisatorisk utan också ideologisk-politisk.

RSDAP:s nyligen hållna allryska konferens leder in partiet på rätt väg och utgör tydligen en vändpunkt i den ryska arbetarrörelsens utveckling efter kontrarevolutionens seger. Konferensens beslut, vilka publicerats i ett speciellt ”Meddelande” från vårt partis centralkommitté, har fastställts av CK och utgör följaktligen hela partiets beslut intill nästa kongress. Dessa beslut innehåller ett fullkomligt bestämt svar på frågan om krisens orsaker och betydelse liksom på frågan om sätten att övervinna den. Om våra organisationer arbetar i överensstämmelse med konferensens resolutioner och lyckas bringa *alla* partifunktionärer till klar och full insikt OM partiets nuvarande uppgifter, kommer de att kunna stärka och sammansluta sina krafter för ett enigt och livaktigt revolutionärt socialdemokratiskt arbete.

Huvudorsaken till partikrisen är angiven i den organisatoriska resolutionens motiveringar. Denna huvudorsak består i att arbetarpartiet rensas från vacklande intellektuella och småborgerliga element, som anslutit sig till arbetarrörelsen huvudsakligen i förhoppning om en snar seger för den borgerligt demokratiska revolutionen och som inte förmått hålla stånd under reaktionsperioden. Bristen på ståndaktighet visade sig såväl på teorins område (”avståndstagandena från den revolutionära marxismen” i resolutionen om det aktuella läget) som på taktikens område (”parollernas stympande”) och i fråga om partiets organisationspolitik. De medvetna arbetarna motsatte sig denna brist på ståndaktighet, gick beslutsamt till aktion mot likvidatorsriktningen och började själva ta hand om partiorganisationernas angelägenheter och ledning. Att denna kärntrupp i vårt parti inte omedelbart förmådde betvinga upplösnings- och kriselementen berodde inte bara på att denna uppgift med hänsyn till kontrarevolutionens triumf var stor och svår, utan också på att en viss likgiltighet gentemot partiet gjorde sig gällande bland de revolutionärt sinnade arbetare som inte var tillräckligt socialistiskt medvetna. Just till Rysslands medvetna arbetare riktar sig i första hand konferensens beslut, vilka ger uttryck åt den uppfattning som socialdemokratin kommit fram till om vilka medel som bör användas i kampen mot upplösningen och vacklandet.

En marxistisk analys av de rådande klassrelationerna och tsarismens nya politik; angivande av det närmaste kampmål vårt parti liksom förut ställer sig; en värdering av revolutionens lärdomar i frågan om den revolutionära socialdemokratiska taktikens riktighet; klarläggande av orsakerna till partikrisen och angivande av den roll partiets proletära element spelar i kampen mot den; lösning av frågan om förhållandet mellan illegal och legal organisation; erkännande av nödvändigheten att utnyttja dumatribunen och utarbetande av exakta riktlinjer för vår dumagrupp i samband med en direkt kritik av dess fel – detta är huvudinnehållet i konferensens beslut, vilka ger ett uttömmande svar på frågan om vilken väg arbetarklassens parti oryggligt bör slå in på under den nuvarande svåra tiden. Låt oss ta detta svar i närmare betraktande.

De inbördes förhållandena mellan klasserna i deras politiska gruppering förblir desamma som kännetecknade den bakom oss liggande perioden av direkt revolutionär masskamp. Böndernas väldiga flertal måste med nödvändighet eftersträva en agraromvälvning som skulle avskaffa det halvfeodala jordägandet och som inte kan genomföras utan att tsardömet störtas.

Reaktionens seger drabbade särskilt hårt de demokratiska bondeelementen, som är oförmögna till fast organisation. Men trots allt förtryck, trots den ärkereaktionära duman och trots trudovikernas ytterliga labilitet framträder bondemassornas revolutionära stämning klart t o m i debatterna i tredje duman. Proletariatets grundläggande inställning till den borgerligt demokratiska revolutionens uppgifter i Ryssland förblir oförändrad, nämligen att leda de demokratiska bönderna, att dra dem undan inflytandet från den liberala bourgeoisin, kadetpartiet, vilket trots mindre stridigheter om detaljer med oktiabristerna fortfarande närmar sig dessa och under den allra senaste tiden strävat efter att skapa en nationalliberalism och att stödja tsarismen och reaktionen genom chauvinistisk agitation. Kampen förs liksom förut, heter det i resolutionen, för att monarkin helt skall förintas och för att proletariatet och de revolutionära bönderna skall erövra den politiska makten.

Självhärskardömet kvarstår fortfarande som proletariatets och hela demokratins huvudfiende. Men det vore felaktigt att tro, att det inte förändras. Den stolypinska "författningen" och den stolypinska agrarpolitiken innebär en ny etapp i den gamla halvpatriarkaliska, halvfeodala tsarismens upplösning, ett nytt steg mot dess förvandling till borgerlig monarki. De ombud från Kaukasien, som antingen helt ville undvika en sådan karakteristik av det nuvarande läget eller ville sätta "plutokratisk" i stället för "borgerlig", intog en oriktig ståndpunkt. Plutokratiskt var självhärskardömet för länge sedan, och borgerligt blir det – på grund av sin agrarpolitik och det direkta, i landsomfattande skala organiserade förbundet med vissa borgerliga skikt – först efter revolutionens inledningsetapp och under inflytande av dess slag. Självhärskardömet har sedan länge uppammat bourgeoisin och bourgeoisin har sedan länge med rubelns hjälp skaffat sig tillträde till "höjderna", inflytande över lagstiftningen och förvaltningen samt positioner vid sidan av den välborna adeln. Utmärkande för det nuvarande läget är emellertid att självhärskardömet blivit tvunget att skapa en representationsinstitution för vissa skikt av bourgeoisin, att det blivit tvunget att balansera mellan dem och feodalherrarna och organisera ett förbund av dessa skikt i duman. Det har blivit tvunget att avstå från varje förhoppning om bondens patriarkaliska läggning och söka stöd mot landsbygdens massor hos de rika, som ruinerar byalaget.

Självhärskardömet gömmer sig bakom föregivet konstitutionella institutioner, samtidigt som dess klassväsen på ett exempellöst sätt avslöjas i sak på grund av tsarens förbund med purisjkevitjarna och gutjkovarna och uteslutande med dem. Självhärskardömet försöker självt lösa den borgerliga revolutionens objektivt nödvändiga uppgifter: att skapa en folkrepresentation, som verkligen leder det borgerliga samhällets angelägenheter, och utmönstra de medeltida, tilltrasslade och fallfärdiga agrarförhållandena på landsbygden. Men just det praktiska resultatet av självhärskardömet nya steg har hittills varit lika med noll, och detta visar bara ännu påtagligare att det krävs andra krafter och andra medel för att lösa den historiska uppgiften. I de i politiken obevandrade miljonmassornas medvetande har självhärskardömet hittills uppfattats som motsatsen till en folkrepresentation överhuvudtaget. Nu ställer sig kampen ett snävare mål, bestämmer konkretare sin uppgift som en kamp om statsmakten, vilken bestämmer själva representationens karaktär och betydelse. Därför innebär den tredje duman en särskild etapp i den gamla tsarismens upplösning, i stegringen av det äventyrliga i dess politik, i fördjupandet av de gamla revolutionära uppgifterna och i utvidgandet av fältet för kampen (och antalet deltagare i kampen) om dessa uppgifter.

Denna etapp måste övervinnas. Det nuvarande lägets nya förhållanden kräver nya kampformer. Det är ovillkorligen nödvändigt att utnyttja dumatribunen. Det långvariga

arbetet på att fostra och organisera proletarietets massor träder i förgrunden. Kombinationen av en illegal och en legal organisation ställer partiet inför särskilda uppgifter. Både för teoretiska och praktiska syften är det nödvändigt att popularisera och klargöra de erfarenheter som vunnits under revolutionen, vilken liberalerna och de likvidatoriska intellektuella diskrediterar. Partiets taktiska linje förblir oförändrad men partiet måste förstå att anpassa kampmetoderna och kampmedlen till de nya förhållandena. Den revolutionära socialdemokratiska taktikens riktighet, heter det i en av konferensens resolutioner, bekräftas av erfarenheterna från masskampen 1905-07. Revolutionens nederlag som resultat av denna första drabbning bevisade inte att uppgifterna var oriktiga, inte att de närmaste målen var "utopiska" eller att medlen och metoderna var felaktiga, utan bevisade i stället att krafterna var bristfälligt förberedda, att den revolutionära krisen inte var tillräckligt djup och bred. Stolypin & Co arbetar dock med den mest lovvärda iver på att fördjupa och utvidga krisen! Låt vara att liberalerna och förvirrade intellektuella tappar modet efter den första verkliga massomfattande striden för friheten och fegt idisslar: "Gå inte dit, där ni en gång blev slagna, beträd inte på nytt denna ödesdigra väg." Det medvetna proletarietet kommer att svara dem: "De stora kriget i historien och de stora revolutionsuppgifterna har endast kunnat lösas genom att de progressiva klasserna åter och åter gick till angrepp och segrade efter att ha tillgodogjort sig nederlagens lärdomar." Slagna arméer lär sig läxan bra. Rysslands revolutionära klasser har blivit slagna i den första drabbningen, men läget är fortfarande revolutionärt. I nya former och på annat sätt – ibland avsevärt långsammare än vi skulle önska – nalkas den revolutionära krisen ännu en gång och mognar på nytt. Vi måste utföra ett långvarigt arbete med att förbereda bredare massor för denna kris, förbereda dem allvarigare med hänsyn till högre och konkretare uppgifter, och ju framgångsrikare det utförs, desto säkrare blir segern i den nya kampen. Det ryska proletarietet kan vara stolt över att en nation av slavar under dess ledning år 1905 för första gången förvandlades till en miljonhär, som gick till angrepp mot tsarväldet, till en revolutionsarmé. Samma proletariet kommer nu att uthålligt, segt och tålmodigt kunna arbeta på att fostra och skola nya kadrer med en mäktigare revolutionär styrka.

Dumatribunens utnyttjande är, som vi redan påpekat, en nödvändig beståndsdel i detta fostrings- och skolningsarbete. Konferensens resolution om dumagrupperna visar vårt parti en väg, som – om man vill söka efter historiska exempel – närmast överensstämmer med de tyska socialdemokraternas erfarenheter under undantagslagen. Det illegala partiet måste kunna utnyttja, måste lära sig att utnyttja den legala dumagrupperna. Det måste fostra denna till en partiorganisation som är vuxen sina uppgifter. Det skulle vara den mest felaktiga taktik och den mest beklagliga avvikelser från det uthålliga proletära arbete, som det nuvarande lägets förhållanden föreskriver, att ställa frågan om att återkalla gruppen (på konferensen fanns det två "otzovister", som inte direkt ställde denna fråga) eller att avstå från en direkt och öppen kritik av dess fel och från att räkna upp dem i resolutionen (vilket några ombud eftersträvade på konferensen). Resolutionen erkänner helt och fullt, att gruppen också begått sådana fel som den inte ensam är ansvarig för och som fullständigt överensstämmer med de oundvikliga felen hos alla våra partiorganisationer. Men det finns andra fel – avvikelser från partiets politiska linje. Då dessa avvikelser verkligen förekom och då de begicks av en organisation, som öppet framträder i hela partiets namn, var partiet förpliktat att klart och exakt säga, att detta var avvikelser. I de västeuropeiska socialistiska partiernas historia finns det flera exempel på parlamentgruppers onormala relationer till partiet, och i de romanska länderna är dessa relationer fortfarande genomgående onormala, grupperna är inte tillräckligt lierade med partiet. Vi måste redan från början förfara annorlunda vid skapandet av en socialdemokratisk parlamentarism i Ryssland, vi måste redan från början samfällt gripa oss verket an, så att varje socialdemokratisk dumaledamot verkligen känner att partiet står bakom honom, smärtsamt upplever hans fel och vinnligger sig om att visa honom den rätta vägen, så att varje

partifunktionär deltar i partiets allmänna dumaarbete, lär sig genom en saklig marxistisk kritik av dumagruppens verksamhet, känner sin plikt att hjälpa den och bidrar till att dess speciella arbete underordnas partiets hela propaganda- och agitationsverksamhet.

Konferensen var den första auktoritativa sammankomst av ombud från de största partiorganisationerna, som tog ställning till den socialdemokratiska dumagruppens verksamhet under en hel session. Och konferensens beslut visar klart hur vårt parti kommer att inrikta sitt dumaarbete, vilka stränga krav det ställer på både sig självt och dumagruppen på detta område och hur ståndaktigt och uthålligt det föresatt sig att arbeta på att skapa en verkligt socialdemokratisk parlamentarism.

Frågan om förhållandet till dumagruppen har en taktisk och en organisatorisk sida. I det senare avseendet är resolutionen om dumagruppen återigen bara en tillämpning på ett enskilt fall av de allmänna organisationspolitiska principer som konferensen fastställde i resolutionen om direktiven i organisationsfrågan. Konferensen konstaterar två huvudriktningar inom RSDAP i denna fråga: den ena förlägger tyngdpunkten till den illegala partiorganisationen, den andra – mer eller mindre besläktad med den likvidatoriska strömningen – förlägger tyngdpunkten till de legala och halvlegala organisationerna. Saken är den, att som vi redan påpekat kännetecknas det nuvarande läget av att ett visst antal partifunktionärer, särskilt intellektuella men delvis också arbetare, lämnar partiet. Den likvidatoriska strömningen ställer frågan om huruvida det är de bästa och mest aktiva elementen som lämnar partiet och väljer de legala organisationerna till verksamhetsfält eller om det är de ”vacklande intellektuella och småborgerliga elementen” som lämnar det. Det säger sig självt att konferensen, som bestämt tillbakavisade och fördömde den likvidatoriska strömningen, svarade på sistnämnda sätt. Partiets mest proletära element, de principiellt mest ståndaktiga och mest socialdemokratiska intellektuella elementen har förblivit RSDAP trogna. Utträdet ur partiet innebär en rening av det, en befrielse från de minst ståndaktiga, från de opålitliga vännerna, från ”medlöparna”, vilka alltid för en tid ansluter sig till proletariatet och rekryteras från småbourgeoisin eller från de ”deklasserade”, dvs personer som har slagits ut ur någon bestämd klass.

Ur denna bedömning av den partiorganisatoriska principen framgår av sig själv också den av konferensen antagna organisationspolitiska linjen. Uppgiften för dagen är att stärka den illegala partiorganisationen, att grunda particeller på alla arbetsområden, att i första hand upprätta ”arbetarkommittéer av enbart partimedlemmar, även om antalet är ringa, inom varje industriföretag”, att koncentrera de ledande funktionerna i händerna på den socialdemokratiska rörelsens ledare ur arbetarnas egna led. Och givetvis måste dessa celler och kommittéers uppgifter vara att utnyttja alla halvlegala och såvitt möjligt legala organisationer, att upprätthålla ”nära förbindelse med massorna” och att inrikta arbetet på så sätt att socialdemokratin reagerar för massornas alla krav. Varje cell och varje arbetarkommitté av partimedlemmar måste bli ”en stödjepunkt för agitationen, propagandan och det praktiska organisatoriska arbetet bland massorna”, dvs måste ovillkorligen gå dit massan går och för varje steg söka ge dess medvetande en socialistisk inriktning, förknippa varje enskild fråga med proletariatets allmänna uppgifter, förvandla varje organisatoriskt initiativ till ett led i sammanslutningen av *klassen* och genom egen energi och eget ideologiskt inflytande (men naturligtvis inte på grund av titel och rang) överta den ledande rollen inom alla legala proletärorganisationer. Även om dessa celler och kommittéer ibland blir mycket små, så kommer de likväl att förenas av partitraditionen och partiorganisationen, av ett bestämt klassprogram. Två eller tre partitrogna socialdemokrater kommer alltså att kunna undgå risken att försvinna i en formlös legal organisation. Under alla förhållanden, omständigheter och situationer kommer de att genomföra sin *partilinje*, påverka omgivningen i hela partiets anda och inte låta omgivningen uppsluka sig.

Man kan upplösa massorganisationer av ett eller annat slag, man kan ta död på legala fackföreningar och under en kontrarevolutionär regim kan man genom polisrepressalier omintetgöra arbetarnas alla öppna aktioner, men ingen makt i världen kan förhindra arbetarnas massamling i ett kapitalistiskt land, och ett sådant land har Ryssland redan blivit. På ett eller annat sätt, legalt eller halvlegalt, öppet eller förtäckt kommer arbetarklassen att finna en eller annan möjlighet att sammansluta sig, och överallt och ständigt kommer de medvetna, partitrogna socialdemokraterna att gå i spetsen för massorna, överallt och ständigt kommer de att sammansluta sig för att påverka massan i partiets anda. Och socialdemokratien, som i den öppna revolutionen har bevisat att den är ett klassparti som var i stånd att leda miljoner både till strejk och till uppror år 1905 samt till val åren 1906-07, skall också nu förmå att förbli ett klassparti, ett massparti, en förtrupp som under de allra svåraste tider inte förlorar kontakten med hela armen och som kan hjälpa den att övervinna dessa svåra tider, att ånyo sammansvetsa dess led och ständigt skola nya kämpar.

Må godsägarreaktionens stockkonservativa representanter jubla och böla både i och utanför duman, både i huvudstaden och på den avlägsna landsbygden, må reaktionen rasa – den vise herr Stolypin kan inte ta ett enda steg utan att föra det balanserande självhärskardömet närmare sitt fall, utan att trassla ihop en ny härva av politiska omöjligheter och orimligheter och utan att tillföra proletariats led och de revolutionära bondeelementens led nya och friska krafter. Ett parti som förstår att befästa sin ställning för ett ståndaktigt arbete i förbindelse med massorna, den progressiva klassens parti som förstår att organisera dess förtrupp och som inriktar sina krafter på att i socialdemokratisk anda påverka varje proletariats livsyttning, detta parti kommer att segra vad som än händer.

Sotsial-Demokrat nr 2, den 28 januari (10 februari) 1909

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 17, s 354-365

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Lenin om parlamentariska val](#)